

בס"ד, י"ט בחשוון התשס"ז • גיליון שע"ב, לשבת וירא

מעט מן האור

מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך

"הַשִּׁפְט כָּל הָאָרֶץ
לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט?"

הרב יוסף כרמל

ראש מכון "ארץ חמדה"

הכינה את עקרונות היסוד והנוהל של בית הדין, באופן העולה בקנה אחד הן עם ההלכה והן עם החוק האזרחי הישראלי. בנשיאות בית הדין עומד הרב זלמן נחמיה גולדברג, ולבית הדין הנהלה תורנית, אשר בה חברים בין היתר הרב יעקב אריאל, הרב אהרן ליכטנשטיין והרב נחום אליעזר רבינוביץ. בתחומים רבים יש למנהג המדינה משמעות הלכתית, והדבר בא לידי ביטוי בפסקי דין רבים של בתי הדין לממונות. בית הדין יפעל מתוך מודעות מלאה למנהג המדינה, ותוך בחינת ההשלכות ההלכתיות שלו. יועצים משפטיים ומומחים אחרים מהשורה הראשונה יסייעו לבית הדין לבצע את משימתו בצורה הטובה ביותר. יש לציין כי בהסכם הבוררות שעליו חותמים הצדדים מסמיכים הצדדים את בית הדין לחייב בנוזקים עקיפים וכן בתשלומי הוצאות משפט, על-פי שיקוליו. כמו כן הוסדר באופן חד-משמעי מעמדה של חברה בע"מ. אנו מייחלים שבית הדין יהיה נדבך נוסף להגשמת חזון הנביאים לבניין ירושלים וגאולת ישראל.

"צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדֶּה וְשִׁבְיָהּ בַּצְדָקָה" (ישעיה א', כז).

ניתן לפנות אל בית הדין בטלפון 02-5382710,

פקס: 02-5379626, beitdin@eretzhamdah.org

"משפט וצדקה" - על פי דין תורה!

הדתית, הרואים בבתי דין הרבניים את הפורום הנכון ליישוב סכסוכים אזרחיים-עסקיים. ההימנעות משימוש בבתי הדין הרבניים אינה רק בעיה הלכתית חמורה, אלא גם בעיה תרבותית-חברתית, שכן אחד המרכיבים של החזון הציוני ביטא שאיפה שהמערכת המשפטית תשקף את ערכי הצדק היהודי ואת המסורת המשפטית היהודית.

צדק נגיש ומהיר, הוגן ולא יקר, מהווה רכיב חיוני של כל חברה מתורבתת ומתוקנת, ואפילו בשבע מצוות בני נח כלולה החובה לקיום בתי דין הוגנים. על רקע זה, הוחלט על ידי מוסדות 'ארץ חמדה' להקים בית דין רבני חדש, שיציע דרך ליישוב סכסוכים, על-פי דין תורה ובמסגרת החוק - בית הדין 'משפט והלכה בישראל'.

בית דין זה מצטרף לבתי דין פרטיים שונים ברחבי הארץ, והוקם מתוך תקווה שאופן פעילותו יפתח את השימוש בבתי הדין גם כלפי הציבור הישראלי הרחב. בית הדין ינהל את ענייניו על פי עקרונות של שירות יעיל, מקצועי והגון. ועדת היגוי, הכוללת דיינים ומשפטנים כאחד,

"כִּי יִדְעִיתוּ לְמַעַן אֲשֶׁר יַצְוֶה אֶת בְּנֵי וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשִׁמְרוּ דֶרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט". הצדקה והמשפט, הם שני היסודות אשר הטביע אברהם אבינו בעם ישראל לדורותיו.

גם את דוד המלך משבח המקרא בתחום זה: "וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וְצְדָקָה" (שמואל ב', ח).

הגמרא במסכת סנהדרין (דף ו' ע"ב) מתקשה, כיצד ניתן לשלב שני רעיונות אלו של צדקה ומשפט. מספר תשובות נתנו בדבר: לדעה אחת, צדקה ומשפט כאחד מתאפשרות בהבאת הצדדים לכדי 'ביצוע' (פשרה).

דעה אחרת: דוד המלך, אחר שחייב את החייב, אם היה עני - שילם בעצמו לעני את חובו מדין צדקה. דעת רבי היא: "אלא, אף על פי שלא שילם מתוך ביתו זהו משפט וצדקה, משפט לזה, וצדקה לזה. משפט לזה - שהחזיר לו ממונו, וצדקה לזה - שהוציא גזילה מתחת ידו".

דהיינו: עצם עמידה על הדין עושה חסד עם המתחייב. הציבור הדתי בארץ, שופע מפעלי חסד חשובים. אך בתחום המשפט, החותם היהודי כמעט ואינו ניכר. לצערנו, מעטים הישראלים, אפילו בתוך הקהילה